

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis Et Breviarii Romani

In quibus origo cuiusque Ritus, Causæ historicæ, vel mysticæ, ex maiorum ingenio, Theoria, Praxis, Obligatio, & exquisitus Vsus, additis opportunè Decretis omnibus S. Rituum Congregationis, quàm breuissimè explicantur

Gavanti, Bartolommeo

Antverpiæ, 1646

De Hymnis. VI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40233

Vel quia Psalmus *Venite* dicitur eodie in Nocturnis; neque bis in eodem Officio dici Psalmus solet, Dur. *lib. 6. cap. 16.* & in tertio Nocturno Psalmus ille dicitur; quia tempore gratiæ inuitantur omnes ad Deum, non ita communiter in lege, & ante legem. Vnde frequens est repetitio verborum, *Venite, adoremus eum.*

6 Non dicitur in triduo ante Pascha, ne inuitemur, sed potius per silentium detestemur pestiferum ludæorum consilium & conuentum eorum contra Christum. Præterea Apostoli tunc dispersi erant, qui alios ad Dominum inuitare consueuerant, Durand. *lib. 6. cap. 72.*

7 Quando, & cur in Officio Defunctorum dicatur, vel taceatur, dicemus *ultima Sectione.*

De Hymnis.

CAP. VI.

Hymni Græcè, laudes Latine. Sunt enim cantus laudem continententes Dei, Aug. *Psal. 72.* ita vt hæc tria constituant Hymnum, Laus, Dei Laus, & Cantus. Carmina quæcumque in laudem Dei, Hymni vocantur ab Isidor. *lib. 1. de Diu. Offic. cap. 6.*

2 Primus auctor Dauid, ex Isid. *ibid.* inter Græcos è nostris primus Hierotheus, & Nepos, apud Eusebium *lib. 7. Hist. cap. 19.* Deinde Hilarius è Latinis librum edidit Hymnorum Ecclesiasticorum, teste Hieron. *de Script. Eccles.* quem imitatus Ambrosius, Hymnos populo componens, persecutionem Iustinæ Augustæ rerum nouitate leniuit, vt scribit Walaf. *de Reb. Eccl. cap. 25.* & tunc in Ecclesia quoque cantari cœperunt, quam-

quam & Apostolicum inuentum fuisse dicendum est, de quo Paul. *Coloss. 3. Ephes. 5.* imò à Christo deduci potest, qui, Hymno dicto, exiuit in montem Oliueti, *Matth. 26.*

3 Cantandos autem in Ecclesia Romana composuit quoque Gelasius Papa, ex VValafr. *loco cit.* vsuque eorumdem in Horis Canonicis approbavit Conc. Turon. *II. can. 24. Tolet. IV. cap. 12.*

4 Significant Hymni fortitudinem & maiestatem Dei, & eiusdem vel beneficia, vel facta miranda, ait Hieron. citatus ab Amal. *lib. 4. cap. 3.* Vnde & stando eos cantamus, ob reuerentiam; & vt ostendamus, nos sursum habere quoque ad Deum corda nostra, Durand. *lib. 5. cap. 2.*

5 Multos enumerat Hymnos Radul. *Propos. 13.* qui erant tunc in vsu; è quibus nos habemus eos qui sequuntur; quorum Auctores hoc loco addimus, prout alij nobis tradiderunt non contemnendi Scriptores.

1 *Ad cœnam Agni prouidi.* Nondum noui auctorem.

1 *Æterna cali gloria.* Ambrosij est, ex Mich. *Timotheo.*

1 *Æterna Christi munera,* Apostolorum, & Martyrum. Ambrosiani sunt, ex Dion. *Carthus. & Clitoueo.* Sed alterum pro Martyribus tribuit Gregorio *Timotheo,* in *quadam editione, non in omnibus.*

1 *Æterne rerum Conditor.* Ambrosianus est, ex Radulph. *loco citato, & ex Timoth.*

1 *Ales dici nuntius.* Prudentij, ex Clitou. & Timoth.

4 *Angularis fundamentum.* Pars est Hymni, *Vrbs Ierusalem beata.* de quo infra.

3 *Antra deserti teneris sub annis.*

I 2 Pauli

Pauli Diaconi, ex Clifton. Carthus. Timoth.

1 *A Solis ortus cardine.* Sedulij, ex Cornel. Schult. tom. 1. par. 2. cap. 6. Bibliot. Alphabeticus est, quia primi versus ab A. alij à B. C. D. &c. quod notauit Timoth.

1 *Audi benigne Cōditor.* Ambrosij, ex Cornel. loco citato. Prudentij, ex Timoth. Gregorij, ut in eiusdem Operibus tom. 5. Romæ 1593. in calce Sacramentary.

5 *Aue maris stella* S. Bernardo tribuitur à Franc. Costero.

2 *Aurea luce, & decore roseo.* Elpis vxoris Boëtij, quæ vixit circa an. 522. in *Ligno vite, de Anicia familia.*

1 *Aurora iam spargit polum.* Ambrosij, ex Timoth. si nota marginalis est Timothei. non enim ita in omnibus eiusdem libris habetur.

1 *Aurora lucis rutilat.* Ambrosij, ex Cornelio.

1 *Beata nobis gaudia.* Hilarij, ex Cornelio.

1 *Cali Deus sanctissime.* Ambrosij dicitur esse in quibusdam Breuarijs.

1 *Christe redemptor omnium.* in Natali. Ambrosianus est, ex Timoth.

3 *Christe Sanctorum decus Angelorum.* Desideratur auctor.

1 *Conditor alme siderum.* Ambrosij, ex Timoth.

1 *Consors paterni luminis.* Ambrosij, ex Cornelio.

1 *Deus tuorum militum.* Ambrosij, ex Radul. Gregorij, ex Timoth.

3 *Ecce iam noctis tenuatur umbra.* Gregorij, ex Clifton. & Timoth. in calce Sacram. Gregorij habetur.

1 *Ex more docti mystico.* Ambrosij, ex Timoth.

1 *Exultet calum laudibus.* Ignoratur auctor.

1 *Hostis Herodes impie.* Sedulij, ex Timoth.

1 *Iam Christe Sol iustitie.* Ambrosij, in quibusdam Bren. & ex Io. Baptista Rubeo.

1 *Iam Christus astra ascenderat.* Ambrosij, ex Radul. Greg. ex Cornelio.

1 *Iam lucis orto sidere.* Ambrosij, ex Clifton. Carthus. Timoth.

1 *Iesu corona celsior.* Ambrosij, ex Radulpho.

1 *Iesu corona Virginum.* Ambrosij, ex Radul. Gregorij, ex Timoth.

1 *Iesu nostra redemptio.* Ambrosij, ex Cornelio.

1 *Iesu redemptor omnium.* Desidero auctorem.

1 *Immense cali Conditor.* Ambrosij, ex Timoth.

3 *Iste Confessor Domini sacratus.* Nondum scitur auctor.

1 *Lucis Creator optime.* Gregorianus est, ex Timoth. & habetur in calce Sacram. Gregoriani.

4 *Lustris sex qui iam peractis.* Ambrosij, ex Iacobo de Valentia in Psalmum 95. apud Timoth. sed videtur auctoris qui scripsit *Pange lingua:* vnde vt vnus Hymnus habetur in Missa Fer. 6. in Parasceue.

1 *Lux ecce surgit aurea.* Prudentij, ex Io. Baptista de Rubeis in Psalter.

1 *Magne Deus potentia.* Ambrosij, in quibusd. Bren.

1 *Martyr Dei, qui unicum.* Auctor nescitur.

3 *Nocte surgentes vigilemus omnes.* Gregorij, ex Clifton. & Timotheo. & legitur in calce Sacram. Gregor.

1 *Nox atra rerum contegit.* Ambrosij, ex Timoth.

1 *Nox, & tenebra, & nubila.* Prudentij, ex Clifton. & Timoth.

1 *Nunc*

1 Nunc sancte nobis Spiritus. Ambrosij, ex Clifton. Carthus. Timoth.

1 O gloriosa Domina. Fortunati, ex Cornelio. Ambrosij, ex Rubeo.

1 O lux beata Trinitas. Alcuini, ex Cornelio. Gregorij, ex Timoth.

3 O nimis felix, meritiq̄ue celsi. Pauli Diaconi, ex Clifton. Carthus. Timoth.

4 Pange lingua gloriosi Pralium certaminis. Fortunati, ex Baron. an. 566. & Timoth.

1 Plasmator hominis Deus. Ambrosij, in quibusdam Breu. Gregorij, in alijs Breu.

1 Primo dierum omnium. Gregorij, ex Clifton. Timoth. & habetur in calce Sacram. Greg.

1 Quem terra, pontus, aethera. Fortunati, ex Cornel. Gregorij, ex Timoth.

1 Rector patens verax Deus. Ambrosij, ex Clifton. Carthus. Timoth.

1 Rerum Creator optime. Ambrosij, ex ysdem.

1 Rerum Deus tenax vigor. Ambrosij, ex ysdem.

1 Rex gloriose Martyrum. Gregorij, ex Timoth.

1 Rex sempiternae Domine. Quis mihi det auctorem?

6 Sanctorum meritis incluta gaudia. Neque auctorem noui.

1 Somno relictis artibus. Ambrosij, ex Cornel. & Timoth.

1 Splendor paterna gloria. Ambrosij, ex Radul. & Timoth.

1 Summa Deus clementia. Ambrosij, ex Carth. & Timoth.

1 Te lucis ante terminum. Ambrosij, ex Cornel. & Timoth.

1 Tellurisingens Coditor. Ambrosij, in quibusdam Breu.

4 Tibi Christe splendor Patris. Quis auctor?

1 Tu Trinitatis unitas. Ambrosij, ex Cornelio.

1 Veni creator Spiritus. Ambrosij, ex Cornelio.

1 Verbum supernum prodiens a Patre. Gregorij, in quibusdam Breu. S. Thom. Aquin. ex Timoth. quem forte fefellit alterius Hymni simile principium.

1 Vexilla Regis prodeunt. Theodulphi, seu Theoduli, ex Benzonio in Magnificat lib. 1. cap. 6. Fortunati, ex Baron. an. 566. Sedulij, ex alijs, vel Ambrosij, apud Timoth.

3 Virginis proles, opifexque matris. De auctore nemo.

1 Vox clara ecce intonat. Ambrosij, ex Cornelio.

4 Vrbs Ierusalem beata. Auctor Ambrosius, ex Rubeo.

3 Ut queant laxis resonare fibris. Pauli Diaconi. Hanc putant aliqui in prima strophe collegisse sex notas musicales, Vt, re, mi, fa, sol, la, sed errant: nam haec notae coeptae sunt adhiberi tamquam musicales a Guidone Abbate, qui Graecos imitatus musicos syllabis vsos ad musicam docendum, adinuenit & ipse has syllabas Latinas de praedicta Hymni strophe desumptas, vt scribit Arnoldus auctor Ligni vitae libro 5. Obijt autem Guido ann. 1020. longe post Paulum Diaconum, qui floruit anno 770.

6 Radulph. loco citato significat alios Hymnos fuisse tunc in vsu in Hymnis Romanis, & fortasse non paucos de sequentibus, quos ille non indicat: & habentur in Breuiario Pij V.

1 Aeternae Rex altissime. Gregorij, in quibusdam Breu. habetur etiam in Breu. M.S. ante annos 300.

1 *Aeternae Patris unice.* Non ante annum 1550. auctorem desidero.

1 *Amor Iesu dulcissime.* Bernardi uil uil *Timoth.* in *Breuiar.* non ante ann. 1550. fuit in ufu.

1 *Audit tyrannus anxius.* Prudentij, ex *Timoth.* post ann. 1550. est in *Breuiar.*

1 *Christe Redemptor omnium.* de Omnibus Sanctis. Ambrosij, ex *Timoth.* habetur in *prad. Breu. M. S.*

1 *Claro Paschali gaudio.* Habetur in *prad. M. S. Breuiar.* Auctorem qui Hymni, *Tristes erant Apostoli.* vnus enim erat Hymnus, qui nunc diuisus est.

6 *Custodes hominum psallimus Angelos.* An. 1608. auctoritate Pauli V.

2 *Doctor egregie Paule.* Elpis dicitur esse à Cornelio *suprà.* habetur in *prad. M. S. Breu.*

1 *Fortem virili pectore.* Syluij Card. Antonian. in *Recognit. Breu. à Clem. VIII.*

3 *Huius obtentu Deus alme nostris.* Pars Hymni, *Virginis Proles.* de quo *infra.*

2 *Iam bone Pastor Petre.* Elpis. Habetur in *prad. Breu. M. S.*

1 *Iesu Saluator saeculi.* In *prad. Breuiar. M. S.* sed auctorem nescio.

1 *Memento salutis auctor.* Pars est Hymni Natalis Domini: *Christe Redemptor omnium.*

1 *Nardo Maria pistico* Pars Hymni in benedictione palmarum, in *Ordine Romano.* mutatus est in Breuiarij recognitione sub Clemente VIII. & est S. Gregorij, ex *Rubeo.*

1 *Orbis patrator optime.* An. 1608. iussu Pauli V.

1 *O sola magnarum urbium.* Prudentij, ex *Timoth.* non ante annum 1550. in Breuiario est.

4 *Pange lingua gloriosi Corporis.* S. Thomæ Aquin. in *Opusc. 57.*

1 *Pater superni luminis.* Roberti Card Bellarm. in *Recognit. Breuiarij.*

2 *Petrus beatus catenarum laqueos.* Dicitur Elpis. in *pradicto Breu. M. S.* ante 300. annos habetur.

1 *Quicumque Christum queritis.* Prudentij, ex *Timoth.* sed nota marginalis in alia editione tribuit Bernardo. non ante ann. 1550. habetur in Breuiario.

2 *Quodcumque uinculis super terram.* Elpis. habetur in *pradicto Breuiar. M. S.*

6 *Sacris solemnij iuncta sint gaudia.* S. Thomæ, *Opusc. 57.*

1 *Saluete flores martyrum.* Prudentij, ex *Timoth.* non ante annum 1550. in Breuiario habetur.

1 *Tristes erant Apostoli.* habetur in *Breuiar. M. S. pradicto.* auctorem facit Ambrosium Rubeus.

1 *Verbum supernum prodiens, Nec Patris.* S. Thomæ, *Opusc. 57.*

Omnes ergo sunt numero xxvi.

7 Si rationem metri cuiusque scire cupis, breuiter addam; nam ad sex species ij reducuntur & formas. In prima sunt Hymni Iambici Dimetri, à Iambo pede, & à duabus mensuris ita dicti: & ij sunt, quos à capite notauimus hac nota 1. hoc est primæ speciei.

In secunda continentur Iambici Trimetri, à Latinis ternarij vel senarij appellati, qui constant sex pedibus, locis imparibus: ij uerò sunt, quos notauimus à capite hac nota 2. hoc est secundæ speciei.

Tertia forma continet Sapphicos cū Adonico in fine, notatos hac nota 3.

Ad quartam spectant Trochaici Dimetri, hac nota 4.

Quintæ

Quintæ formæ, nempe Trochæi, & à Seruio Ithyphallici, vnicus est Hymnus in eius laudem, quæ vnica est Mater & Virgo, *Aue maris stella*; qui speciem metri tantum habet quoad syllabas, vt notant Clictou. & Carthuf.

Sexta complectitur Asclepiadæos cum Glyconico in fine, notatos hac nota 6.

8 Sed auctores Ecclesiasticorum Hymnorum leges metri sæpius neglexerunt, vt sensui verba consonarent: quod de se fatetur S. Bernardus *Epist.* 312. ad *Guidonem*, & in prædictis patet. Ambrosius è supradictis accuratiùs Hymnos numero 37. composuisse creditur, Gregorius octo, Bernardus duos, Hilarius vnum, sanctus Thomas quatuor, reliquos alij quos nominauimus.

9 Prædictos Hymnos emendauit tandem sanctissimus D. N. Urbanus VIII. correctis falsis syllabis vltra nongentas, & mutatis ideò principijs Hymnorum vltra triginta, anno 1629. quos & laudauit sacra Rituum Congregatio die 17. Martij eiusdem anni. Intactos reliquit tres de sanctissimo Sacramento, ratione Hetrusci rhythmi, quo auctor sanctus Thomas eos composuit: Hymnū item *Aue maris stella*, qui est soluta potiùs oratio, aliquibus incisus partita: & Hymnum Angelorum ad Vesperas, qui sine labe fuit, & paucos alios.

Index ergo deinceps hic erit.

1	D regias Agni dapes.	1	Ales dici nuntius.
1	Æterna cæli gloria.	1	Alto ex Olympi vertice.
1	Æterna Christi munera.	3	Antra deserti teneris sub annis.
1	Æterne rector siderum.	1	A solis ortus cardine.
1	Æterne rerum Conditor.	1	Audi benigne Conditor.
1	Æterne Rex altissime.	1	Audit tyrannus anxius.
		5	Aue maris stella.
		1	Aurora iam spargit polum.
		1	Aurora cælum purpurat.
		1	Beata nobis gaudia.
		2	Beate Pastor Petre, clemēs accipe.
		1	Cæli Deus sanctissime.
		3	Christe sanctorum decus Angel.
		1	Christo profusum sanguinem.
		1	Cælestis vrbs Ierusalem.
		1	Consors paterni luminis.
		1	Creator alme siderum.
		1	Crudelis Herodes, Deum.
		6	Custodes hominum psallimus Angelos.
		2	Decora lux æternitatis, auream.
		1	Deus tuorum militum.
		3	Ecce iam noctis tenuatur vmbra.
		2	Egregie Doctor Paule mores instrue.
		1	En clara vox redarguit.
		1	Ex more docti mystico.
		1	Exultet orbis gaudijs.
		1	Fortem virili pectore.
		1	Hominis superne Conditor.
		3	Huius oratu Deus alme nobis.
		2	Iam Christus astra ascenderat.
		1	Iam lucis orto sidere.
		1	Iam sol recedit igneus.
		1	Iesu corona celsior.
		1	Iesu corona virginum.
		1	Iesu Redemptor omnium, Perpes.
		1	Iesu Redemptor omnium, Quera.
		1	Immenſe cæli Conditor.
		1	Inuicte Martyr, vnicum.
		3	Iste Confessor Domini, colentes.
		1	Lucis Creator optime.
		4	Lustra sex qui iam peregit.
		1	Lux alma Iesu mentium.

1 Lux

- 1 Lux ecce surgit aurea.
 1 Magnæ Dens potentia.
 1 Maria castis osculis.
 1 Memento rerum Conditor.
 2 Miris modis repente liber, ferrea.
 3 Nocte surgentes vigilemus omnes.
 1 Nox atra rerum contegit.
 1 Nox, & tenèbræ, & nubila.
 1 Nunc sancte nobis Spiritus.
 1 O gloriosa virginum.
 3 O nimis felix, meritiq; celsi.
 1 O sola magnarum urbium.
 1 O Sol salutis, intimis.
 4 Pange lingua gloriosi Corporis.
 4 Pange lingua gloriosi Lauream.
 1 Paschale mundo gaudium.
 1 Pater superni luminis.
 1 Placare, Christe, seruis.
 1 Primo die quo Trinitas.
 1 Quem terra, pontus, sidera.
 1 Quicumque Christum quæritis.
 2 Quodcumque in orbe nexibus re-
 uinxeris.
 1 Rector potens, verax Deus.
 1 Rerum Creator optime.
 1 Rerum Deus tenax vigor.
 1 Rex gloriose Martyrum.
 1 Rex sempiternæ cælitum.
 6 Sacris solemnij iuncta sint gaudia.
 1 Saluete flores Martyrum.
 1 Salutis æternæ dator.
 1 Salutis humanæ fator.
 6 Sanctorum meritis inlyta gaudia.
 1 Somno refectis artubus.
 1 Splendor paternæ gloriæ.
 1 Summæ Parens clementiæ.
 1 Summi Parentis vnice.
 1 Te lucis ante terminum.
 1 Telluris alme Conditor.
 1 Te splendor, & virtus Patris.
 1 Tristes erant Apostoli.
 1 Tu Trinitatis vnitas.
 1 Veni, Creator Spiritus.
 1 Verbum supernum prodiens, E Patris,

- 1 Verbum supernum prodiens,
 Nec Patris.
 1 Vexilla Regis prodeunt.
 3 Virginis proles, opifexq; matris.
 3 Ut queant laxis resonare fibris.
 10 Mendum putant aliqui in Hym-
 nis Iambicis, quando legunt nouem
 syllabarum versum, non aduertentes,
 Anapestum poni pedem primo loco,
 qui constat duabus primis syllabis
 breuibus & tertia longa, pro Spon-
 deo, vel Iambo; vt, Hominis super-
 ne Conditor; Populiq; Rex Iudaici;
 Tibi mille densa millium; Michaël
 salutis signifer.
 11 Hymni dicuntur vel post Inui-
 tatorium, ex institutione Gelasij, ait
 Placina, in signum gaudij vocatorū ad
 Deum, ex Mich. Timor. *loc. cit. c. 17.*
 & ad excitanda sunt torpentia corda,
 Hugo Victor. *lib. 2. de Offic. cap. 8.*
 Vel post Psalmos, vt excitemur ad
 immediatè sequens Canticum Euan-
 gelicum, vt in Laudibus, Vesperis,
 & Completorio, Hugo *ibidem*. Vel
 ante Psalmos, vt ad alias Horas; vt
 initio Horæ ad dulcedinem diuini a-
 moris retrahantur corda curis quoti-
 dianis occupata, Hugo *ibid.*
 12 Finis Hymnorum variatur pro
 ratione Festorum, vt dicitur in *Ry-
 bric. de Hymnis num. 4.* & in Natiui-
 tate Domini, auctore sancto Bona-
 uentura, vsque ad Epiphaniam fit
 semper mentio de partu Virginis. Idem
 fit in Festo Corporis Christi, auctore
 sancto Thoma Aquinate, in hono-
 rem Deiparæ: de cuius carne est caro
 Christi. & habetur in Decreto à no-
 bis suprâ citato Ioan. XXII. In Epi-
 phania, quæ significat apparitionem,
 apparet ratio, cur dicatur in fine,
Qui apparuisti Gentibus: ob eandem
causam dicitur, Qui re-revelas par-
tulis,

anlis, in Transfiguratione Domini. Reliquarum terminationum patet ratio; nisi dubites in Pentecoste, cur dicatur, *Deo Patri sit gloria*, &c. qui finis hodie communis est tempori Paschali. Sed, sicut attinent ad Paschale tempus ea verba, *à mortuis surrexit*; ita ad Pentecosten illud verbum *Paracliso*, cui fit Festum in Pentecoste.

13 Excipiuntur duo genera Hymnorum, quæ non patiuntur mutationem aliquam, nimirum quando Hymni non sunt eiusdem metri: absolum enim esset, præsertim ubi cantantur Hymni, & quando Hymni habent ultimum Versum proprium, hoc est, ita proprium, ut, si careat solito fine, careat petitione, quæ fit ad Deum ante glorificationem sanctissimæ Trinitatis, vel simul cum eadem glorificatione; cuiusmodi sunt ultimi Versus Hymnorum, *Vni, trinoque Domino*, &c. *Te nunc Redemptor quasumus, Ut martyrum consortio, Te fons salutis Trinitas*, in Hymno sanctæ Crucis.

14 Conclusio verò Hymnorum semper fit vel ratione temporis, vel ratione Octavæ, quamvis in Officio nulla fiat de tempore vel de Octava commemoratio; ea ratione qua dicitur Præfatio de tempore, vel de Octava in Festo, quod propriam non habet Præfationem, ut in Rubric. *Missal. titulo 12. num. 3.*

15 In Officio Semiduplici de beata Virgine, quod à Regularibus ex privilegio fit in Sabbato, si in primis Vesperis dicatur saltè Capitulum de beata Virgine, dicitur in Vesperis, & in Completorio, *Iesu, tibi sit gloria, Qui natus es de Virgine*: & item, si fiat tantum commemoratio, adhuc illud di-

citur in Completorio. In secundis autem Vesperis si fiat de ea commemoratio, eodem modo concluduntur Hymni vsque ad Completorium inclusivè, ut habetur in libello Officiorum PP. Discalceatorum à sacra Congregatione Rituum approbato, & Romæ impresso anno 1629. Atque idem servandum est in Officio Semiduplici de sanctissimo Sacramento, in Ferijs quintis à Regularibus celebrando, ex eadem sacra Congreg. ibid. Si verò nulla fiat in Vesperis commemoratio, neque in Completorio variatur finis Hymni.

16 Dices, Cur dicitur, *Qui scandis super sidera*, cum in alijs utamur verbo temporis præteriti? Respondeo, illud à S. Ambrosio fuisse dictum in Hymno ratione metri; quem secutus Urbanus dici iussit, *Qui victor in caelum redis*.

De Antiphonis.

CAP. VII.

1 **A**ntiphona idem est ac vox opposita, seu contrasonans. Alcuin. *de Celebr. Missæ*, & Amal. *lib. 4. de Off. cap. 7.* vocem reciprocam interpretantur; quia inchoatur ab vno vnius Chori, & ad eius symphoniam cantatur Psalmus per duos Choros, ipsaque Antiphona coniunguntur simul duo Chori. Hinc vsu receptum est, ut sententia, quæ Psalmum aut Canticum præcedit, Antiphona dicatur, ex Duran. *lib. de Rit. 3. cap. 17.*

2 Auctor Antiphonarum fertur Ignatius Antiochenus, ex Cassiod. *in Tripartitalib. 10. cap. 9.* post quamdam visionem Angelorum, quos vidit vnum ad alterum cantantes, Sanctus,

K